

Notă explicativă
la proiectul Dispoziției Guvernului privind aprobarea Setului de măsuri
pentru implementarea recomandărilor Comitetului Lanzarote privind
asigurarea implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția
copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția
Lanzarote) pentru perioada 2025-2026

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul setului de măsuri pentru implementarea recomandărilor Comitetului Lanzarote privind asigurarea implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția Lanzarote) pentru perioada 2025-2026 a fost elaborat de către Secretariatul Comisiei specializate a Consiliului național pentru drepturile omului responsabilă de monitorizarea implementării Convenției Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (*în continuare – Comisia Lanzarote*), coordonată de Ministerul Afacerilor Interne, de comun cu membrii Comisiei Lanzarote, conform Regulamentului Comisiei specializate a Consiliului național pentru drepturile omului coordonată de către Ministerul Afacerilor Interne, aprobat prin Dispoziția Guvernului nr.121-d din 24.08.2023.

2. Necesitatea elaborării proiectului

2.1 Sursa proiectului actului normativ

Setul de măsuri a fost elaborat în temeiul angajamentelor asumate de Republica Moldova urmare ratificării Convenției Lanzarote.

Abuzul sexual și exploatarea sexuală a copiilor reprezintă un domeniu specific, care necesită o atenție sporită din partea autorităților și instituțiilor statului. Importanța subiectului se denotă și din faptul că infracțiunile care atentează la viața sexuală și inviolabilitatea sexuală a copiilor sunt comise prin intermediul și/sau cu utilizarea tehnologiilor informaționale.

În vederea prevenirii și combaterii acestui fenomen, asigurării garanțiilor procesuale, asistenței și protecției pentru victimă copil, a fost adoptată Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (*în continuare - Convenția Lanzarote*) care prevede principalele forme de incriminare a abuzului sexual și exploatării sexuale a copiilor, inclusiv online, precum și măsurile care urmează a fi luate de statele părți în acest domeniu.

Republica Moldova a ratificat Convenția Lanzarote prin Legea nr.263/2011, aceasta intrând în vigoare la data de 1 iulie 2012.

Ratificarea Convenției Lanzarote a creat obligația statelor membre de a adopta măsuri legislative și de altă natură pentru a preveni și combate abuzul sexual și exploatarea sexuală asupra copiilor, pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale și a oferi protecție și sprijin adecvat victimelor copii.

În scopul monitorizării nivelului de implementare a Convenției Lanzarote de către statele membre, Comitetul Lanzarote periodic organizează și desfășoară rundele de monitorizare, precum și elaborează rapoarte tematice asupra nivelului de implementare a Convenției Lanzarote.

Astfel, la moment Comitetul Lanzarote a publicat:

- primul raport de implementare „Protecția copiilor împotriva abuz sexual în cercul de încredere: Cadrul legal”, adoptat de Comitetul Lanzarote la 4 decembrie 2015;

- al 2-lea Raport de implementare „Protecția copiilor împotriva abuzului sexual în cercul încrederii: Strategiile”, adoptat de Comitetul Lanzarote la 31 ianuarie 2018;

- raportul de implementare privind: „Protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual facilitate de tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC): abordarea provocărilor ridicate de imaginile și/sau videoclipurile sexuale generate de copii (CSGSIV)”.

În rapoartele prenotate Comitetul Lanzarote invocă mai multe recomandări pentru statele semnatare, la general, precum și recomandări nominale pentru unele state în parte.

Urmare a publicării rapoartelor Comitetului Lanzarote, se impune necesitatea întreprinderii acțiunilor suplimentare care să asigure implementarea prevederilor Convenției Lanzarote.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Situația actuală în Republica Moldova reflectă existența unor lacune în implementarea eficientă a măsurilor de prevenire și combatere a abuzului sexual și exploatării sexuale supra copiilor, inclusiv în mediul online.

Problema principală este lipsa prevederilor normative care să asigure incriminarea tuturor formelor de abuz sexual și exploatare sexuală asupra copiilor, insuficiența resurselor financiare și umane, lipsa unei coordonări eficiente între diferite autorități și organizații implicate, în special la nivel local. Deficiențele identificate includ neadoptarea unor măsuri preventive adecvate, lipsa instruirii continue pentru profesioniști, insuficiența serviciilor de suport pentru victime și programelor de reeducare pentru făptuitori.

În rapoartele specificate supra, Comitetul Lanzarote atrage atenția asupra mai multor probleme și deficiențe în implementarea actuală a politicilor de prevenire și combatere a abuzului sexual și exploatării sexuale asupra copiilor, grupate generic, după cum urmează:

- *necesitatea formării specializate pentru specialiștii implicați în prevenirea și combaterea fenomenului.* Personalul din sistemul de justiție, sănătate, educație și sectorul social nu deține formarea necesară pentru a gestiona cazurile de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor într-un mod sensibil și eficient. Acest aspect combinat cu fluctuația personalului și/sau lipsa specialiștilor, au impact direct asupra calității serviciilor acordate;

- *insuficiența și/sau lipsa prevederilor legale relevante domeniului.* Deși Codul penal incriminează majoritatea formelor de abuz sexual și exploatare

sexuală asupra copiilor prevăzute de Convenția Lanzarote, legislația procesual penală asigură garanțiile procesuale cerute și măsurile speciale de intervenția și investigare a cazurilor, există totuși anumite rezerve la interpretarea anumitor circumstanțe/împrejurări specifice care determină/favorizează/agravează comiterea infracțiunilor date;

- *deficiențe și cerințe speciale în colectarea datelor și elaborarea rapoartelor analitice.* Aceste deficiențe se referă în special la lipsa unui sistem integrat care să permită colectarea și gestionarea eficientă a datelor, identificarea unei autorități care să colecteze, să analizeze datele și să elaboreze rapoartele periodice asupra fenomenului.

- *sensibilizarea comunității, informarea publicului, conștientizarea specialiștilor* asupra fenomenului abuzului sexual și exploatării sexuale a copiilor, drepturilor, garanțiilor și disponibilității serviciilor de asistență și protecție a copiilor, victime a infracțiunilor.

- *dezvoltarea mecanismelor de evaluarea riscurilor de recidivă și a programelor de reeducare a făptuitorilor.* Una din laturile prevenirii abuzului și exploatării sexuale asupra copiilor este dezvoltarea și punerea în aplicare a mecanismelor menționate, precum și supravegherea continuă a făptuitorilor, inclusiv prin instituirea unui Registru de evidență a făptuitorilor, care la moment lipsește.

- *screening-ul profesiunilor care implică contactul copiilor*, atât în rândul angajaților instituțiilor și autorităților statului, cât și în domeniul privat și de voluntariat. Astfel, fiecare țară parte a Convenției Lanzarote urmează să dețină mecanisme de verificare la angajare și ulterior, în timpul activității, a persoanelor a căror activitate presupune contactul regulat cu copii.

Prin implementarea Setului de măsuri se propune implementarea recomandărilor Comitetului Lanzarote, iar atingerea indicatorilor de monitorizare va contribui la creșterea calității răspunsului acordat victimelor în procesul de asistență și protecție, va institui mecanisme eficiente de prevenire și combatere, inclusiv de analiză și planificare a politicilor în domeniu.

3. Principalele prevederi și obiectivele urmărite

Setul de măsuri are ca obiectiv principal consolidarea cadrului normativ și dezvoltarea mecanismelor de intervenție și asistență în domeniul prevenirii și combaterii abuzului sexual și exploatării sexuale asupra copiilor.

Printre principalele măsuri se numără:

1) analiza cadrului normativ privind corespundere cu criteriile recomandărilor Comitetului Lanzarote și a prevederilor Convenției Lanzarote;

2) analiza mecanismelor disponibile și identificarea necesităților în domeniul colectării datelor, analizei datelor și elaborării rapoartelor analitice;

3) instruirea continuă a profesioniștilor responsabili de realizarea politicii naționale în domeniul prevenirii și combaterii abuzului sexual și exploatării sexuale, inclusiv în mediul online și/sau cu utilizarea tehnologiilor informaționale, atât la nivel central, cât și local;

4) dezvoltarea mecanismelor de analiză a riscurilor de recidivă, monitorizare post condamnare și programe de reeducare a făptuitorilor;

5) instituirea instrumentelor privind identificarea timpurie a făptuitorilor și potențiali agresori;

6) organizarea și desfășurarea măsurilor de sensibilizare a opiniei publice, campaniilor de informare a specialiștilor și a membrilor comunității.

4. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Setul de măsuri a fost elaborat în baza propunerilor înaintate de către membrii Comisiei Lanzarote pentru proiectul Planului de activitate a Comisiei Lanzarote în vederea asigurării implementării prevederilor Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția Lanzarote) pentru perioada 2025-2026 și consultat pe platforma de activitate a Comisiei în cadrul a două ședințe organizate la 02 aprilie 2024 și 18 iulie 2024.

Acțiunile definitive pentru proiectul planului prenotat au fost preluate deplin în proiectul Setului de măsuri.

Anunțul privind elaborarea proiectului a fost plasat pe pagina web www.particip.gov.md.

Proiectul și nota de fundamentare au fost plasate pe pagina web oficială a Ministerului Afacerilor Interne www.mai.gov.md la compartimentul Transparența/Anunțuri privind consultări publice, cu indicarea persoanei responsabile de recepționarea recomandărilor din partea părților interesate și a datelor de contact ale acesteia, precum și pe pagina www.particip.gov.md, https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/13153.

Prin scrisoarea nr. 38/3599 din 10 septembrie 2024, proiectul actului normativ a fost remis Cancelariei de Stat, fiindu-i atribuit numărul unic **797/MAI/2024** și supus procedurii de avizare/expertizare cu toate instituțiile interesate în domeniu.

Proiectul a fost supus avizării cu următoarele instituții: Cancelaria de Stat, Procuratura Generală, Ministerul Justiției (Inspectoratul Național de Probațiune, Administrația Națională a Penitenciarelor)*, Ministerul Sănătății (inclusiv Centrul de Medicină Legală)**, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Culturii, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Institutul Național al Justiției, Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat, Agenția Națională de Prevenire și Combatere a Violenței Împotriva Femeilor și Violenței în Familie, Consiliul Audiovizualului. Expertizare juridică: Ministerul Justiției.

Prin scrisoarea nr. 38/3692 din 13 septembrie 2024 suplimentar proiectul actului normativ a fost remis spre consultare către: Centrul Internațional „La Strada”, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, Oficiul Consiliului Europei la Chișinău și UNICEF Moldova.

Totodată, ținem să precizăm că dispoziția privind aprobarea Setului de măsuri pentru implementarea recomandărilor Comitetului Lanzarote privind asigurarea implementării Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția Lanzarote) pentru perioada 2025-2026, înregistrat cu număr unic

797/MAI/2024, a fost supus avizării repetate, prin scrisoarea nr. 38/4197 din 23 octombrie 2024.

Astfel, toate propunerile și obiecțiile recepționate au fost inserate și analizate în sinteza la proiect.

5. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea Setului de măsuri va implica o abordare intersectorială, cu implicarea diferitelor autorități publice, precum și a organizațiilor necomerciale și a societății civile.

Vor fi necesare resurse financiare și umane, precum și un mecanism eficient de monitorizare și evaluare a progresului.

Ministerul Afacerilor Interne va asigura monitorizarea implementării Setului de măsuri pe platforma de activitate a Comisie specializate a Consiliului național pentru drepturile omului responsabilă de monitorizarea implementării Convenției Consiliului Europei privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Convenția Lanzarote).

Ministru

Adrian EFROS